

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Chrzanów
na lata 2020 – 2022**

Chrzanów 2019

Spis treści

	strona
I. Wprowadzenie.....	3
II. Definicja rodziny.....	4
III. Regulacje prawne.....	5
1. Podstawa prawna.....	5
2. Zadania gminy w zakresie wpierania rodziny i pieczy zastępczej.....	6
IV. Charakterystyka społeczno – demograficzna Gminy Chrzanów	
1. Ludność.....	7
V. Problemy występujące w rodzinach z Gminy Chrzanów.....	8
1. Długotrwała lub ciężka choroba.....	9
2. Ubóstwo.....	12
3. Bezrobocie.....	13
4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....	15
5. Bezdomność.....	18
VI. Inne formy wsparcia.....	19
VII. Charakterystyka systemu wsparcia rodziny w Chrzanowie – zasoby instytucjonalne.....	22
1. Instytucje o zasięgu gminnym.....	22
2. Instytucje o zasięgu powiatowym.....	28
VIII. Badanie opinii	32
IX. Cele programu.....	33
1. Realizacja celów w oparciu o harmonogram działań Gminnego Programu Wsparcia Rodziny – podsumowanie działań za 2017 i 2018 rok.....	33
2. Planowane cele do realizacji na lata 2020-2022.....	35
X. Adresaci programu.....	36
XI. Finansowanie programu.....	36
XII. Monitorowanie i ewaluacja programu.....	37
XIII. Harmonogram działań programu.....	37

I. WPROWADZENIE

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie realizuje zadania wymienione w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która została uchwalona „dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności...”

Na gminy nałożono szereg zadań mających na celu rozwój działań na rzecz rodziny poprzez wzmocnienie jej roli i funkcji oraz zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej.

Do zadań własnych gminy, w myśl art. 176 wspomnianej na wstępie ustawy, należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie realizował zadania wynikające z w/w ustawy. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 był ustanowiony Uchwałą Nr XXIX/272/2017 Rady Miejskiej w Chrzanowie z dnia 28 marca 2017 r. Jego koordynowanie i monitorowanie powierzono Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Chrzanowie. Stworzony system pomocy zakładał, że wsparcie skierowane będzie do całej rodziny, a nie wyłącznie do poszczególnych jej członków. Podstawą rozwiązywania problemów społecznych było wsparcie rodziny w odbudowie prawidłowych relacji w rodzinie.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Chrzanów na lata 2020 –2022 jest dokumentem opartym na przepisach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Chrzanów na lata 2020 –2022 jest kontynuacją poprzedniego programu, a jego głównym założeniem jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny poprzez rozwijanie systemu profilaktyki, wsparcia dzieci oraz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z terenu Gminy Chrzanów.

Program przewiduje tworzenie optymalnych warunków do poprawy jakości funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez podjęcie działań profilaktycznych, pomoc terapeutyczną, wychowawczą i socjalną oraz działań wspierających i wzmacniających rodzinę biologiczną.

II. DEFINICJA RODZINY

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, która powinna zaspokoić potrzeby każdego z jej członków. Augustin Comte określa rodzinę jako *podstawową grupę społeczną, na której opiera się społeczeństwo*. Jest to miejsce, gdzie człowiek po raz pierwszy doświadcza bliskości emocjonalnej i fizycznej ucząc się nawiązywać relacje z innymi ludźmi. Rodzina jako pierwsza gwarantuje zaspokojenie podstawowych potrzeb, które są gwarantem prawidłowego rozwoju człowieka. Na bazie tej interakcji dziecko buduje swoją tożsamość, swoje „ja”, tworząc podwaliny pod przyszłą autonomię człowieka dorosłego. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji, systemów wartości. Rodzina to system, który stale się przeobraża dostosowując swoje funkcjonowanie do zewnętrznych okoliczności.

„Rodzina współczesna znajduje się pod naporem wielu czynników zewnętrznych, które wpływają na jej gwałtowne, wielorakie przemiany. Jedne z nich wywierają wpływ pozytywny i polepszają jej warunki życia (postęp techniczny, osiągnięcia medycyny), inne zaś powodują dezintegrację i dezorganizację; naruszają podstawowe normy rodzinne regulujące funkcjonowanie rodziny i jej członków, w samej rodzinie i poza nią¹”.

Charakterystyczną cechą współczesnych czasów jest ogromny pęd w każdej dziedzinie życia. Dotyka on również rodzinę, która uwikłana w pułapkę konsumpcyjnego stylu życia gubi się w pogoni za dobrami materialnymi, brakiem czasu, negacja i skłonność do przemocy. Wszystkie te zjawiska widoczne na gruncie rodziny, mogą stanowić ogromne zagrożenie dla procesu wychowania dzieci i młodzieży. Dezorganizacja rodziny to stan, w którym członkowie rodziny nie wykonują swoich wzajemnych obowiązków.

W rodzinie zdezorganizowanej gospodarstwo domowe ulega rozpadowi, postawy rodziców stają się antagonistyczne, zanikają jej funkcje socjalizacyjne, a przede wszystkim wychowawcze. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych, powoduje jej destrukcję. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie radzi sobie z problemami, w szczególności gdy sytuacja taka powoduje zagrożenie zdrowia lub życia dzieci, niezbędna jest interwencja odpowiednich służb.

Mając zatem na uwadze fundamentalną rolę rodziny, zarówno w wymiarze społecznym, jak i indywidualnym, niezbędne jest organizowanie w ramach gminnego systemu, działań profilaktycznych, zapobiegających występowaniu negatywnych zjawisk, mogących mieć

¹Tyszka Z., (1999) Rodzina współczesna – jej geneza i kierunki przemian. [w:] Ziemska M. (red.), Rodzina współczesna, Warszawa

wpływ na jej funkcjonowanie, działań wspierających i wzmacniających ją, a także korekcyjnych w sytuacji, gdy nie wypełnia prawidłowo swoich zadań.

W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i powinna być świadczona przez specjalistów w ramach spójnego systemu pracy środowiskowej. Ważne, aby zmiana sytuacji rodziny odbywała się w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy, zaufania i przy aprobacie ze strony rodziny, z wykorzystaniem jej zasobów oraz środowiska lokalnego.

III. REGULACJE PRAWNE

1. Podstawa prawna

Podstawą prawną do realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów na lata 2020 -2022 są następujące akty prawne:

- Konwencja o Prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 120 poz. 526 z późn. zm.),
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2019 poz. 2086 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019r. poz.1507 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018r. poz. 2137 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019r. poz. 852 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin : „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2018r. poz. 2134 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2019 poz. 670 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 z późn. zm.).

2. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów na lata 2020 – 2022 jest realizacją art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - kosztów związanych z udzielaniem rodzinie przeżywającej trudności pomocy określonej w ustawie, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

IV. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA GMINY

CHRZANÓW

1. Ludność

Gmina Chrzanów zajmuje powierzchnię 79,44 km². Tworzy ją miasto Chrzanów (38,32 km²) oraz sołectwa (41,12 km²) Balin, Luszowice, Pogorzyce, Płaza, Żrebce i Okradziejówka. Chrzanów graniczy z gminami: Jaworzmem, Trzebinia, Libiążem, Babicami i Alwernią.

W ostatnich latach liczba mieszkańców Gminy zmniejsza się, a wraz z nią zmienia się jej struktura demograficzna. Analizując dane z ostatnich lat dostrzega się spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a znaczny wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Niepokojącym zjawiskiem jest ujemny przyrost naturalny w Gminie Chrzanów, co staje się naturalnym zjawiskiem demograficznym dla całej populacji mieszkańców kraju.

Tabela nr 1. Wybrane dane demograficzne

Dane demograficzne w 2018r	Gmina Chrzanów
Ludność ogółem:	43 800
Przyrost naturalny	- 54
Chrzanów	33 832
Balin	3 217
Luszowice	1 816
Pogorzyce	1 583

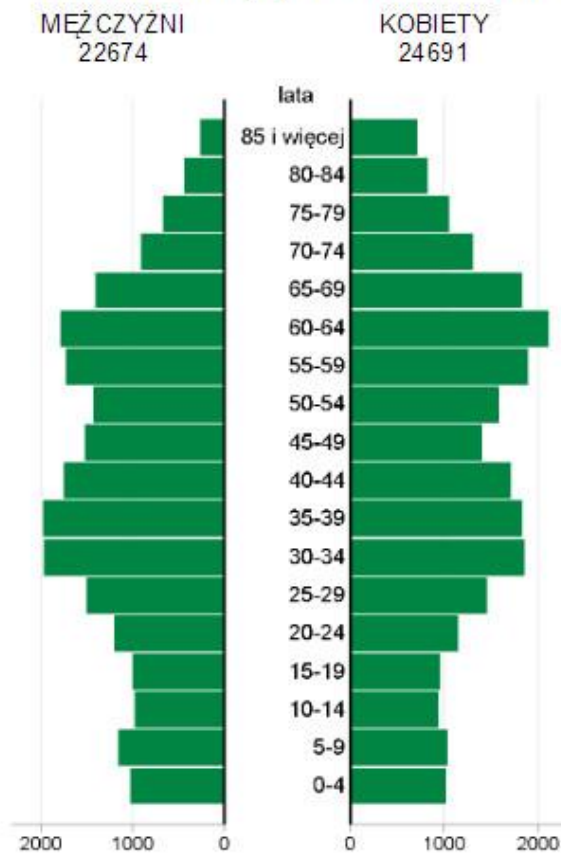
Źródło: *Urząd Stanu Cywilnego w Chrzanowie*

Według stanu na koniec 2018 roku liczba ludności Gminy Chrzanów wynosi 47 205 osób, z czego 52,12% stanowiły kobiety, a 47,88% mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 37,65% ludności powiatu oraz 1,39% ludności województwa. W latach 2015 – 2018 liczba ludności spadła o 1,35%.

Wykres nr 1. Ludność Gminy Chrzanów według płci i wieku w 2017 roku

LUDNOŚĆ

Ludność według płci i wieku w 2017 r.

Źródło: Urząd statystyczny w Krakowie

V. PROBLEMY WYSTĘPUJĄCE W RODZINACH Z GMINY CHRZANÓW

W Gminie Chrzanów najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w 2018 roku było kolejno: długotrwała choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela nr 2. Powody udzielenia pomocy rodzinom w Gminie Chrzanów.

Powody udzielenia pomocy	Rok 2017	Rok 2018
Długotrwała lub ciężka choroba	1116	1088
Ubóstwo	907	860
Niepelnosprawność	684	637
Bezrobocie	618	595
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	336	252
Alkoholizm	191	140
Potrzeb ochrony macierzyństwa	93	102
Bezdomność	65	74
Przemoc w rodzinie	36	18
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	25	16
Sytuacja kryzysowa	2	5

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej w Gminie Chrzanów lata 2017 i 2018

1. Długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność

Istotnym problemem w udzielaniu świadczeń jest długotrwała choroba któregoś z członków rodziny. Długotrwała choroba wywołuje w życiu rodziny poważny kryzys. Zmianie ulega zwykle system wartości i rytm życia.

Niektóre wyzwania, jakie niesie przewlekła choroba:

- zdobycie informacji na temat choroby i sposobów radzenia sobie z nią,
- zmiana trybu życia i codziennego rozkładu zajęć,
- utrudnione podtrzymywanie kontaktów towarzyskich,
- zachowanie poczucia normalności i panowania nad sytuacją,
- żal z powodu strat powodowanych przez chorobę,
- przewyciężanie negatywnych emocji,
- zachowywanie pozytywnego nastawienia.

Długotrwała choroba oznacza utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie w pełni sprawnego funkcjonowania w środowisku z uwagi na stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy. Formy wsparcia realizowane przez Gminę dla osób chorych, niepełnosprawnych:

- **Realizacja usług opiekuńczych**

Osoby schorowane, które nie są w stanie zaspokoić we własnym zakresie codziennych potrzeb życiowych mają zapewnioną pomoc w formie usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze w Gminie są świadczone od poniedziałku do piątku.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym, jest realizowane w Gminie Chrzanów od 1 stycznia 2007 r. przez Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie.

Decyzje w sprawach przyznania w/w form pomocy oraz zasad odpłatności za nie są

wydawane przez Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie, po wcześniejszym przeprowadzeniu postępowania administracyjnego przez pracowników socjalnych Ośrodka. W roku 2018 w ramach zadań własnych, pomocą w formie usług opiekuńczych, objęto **256** osób z **238** rodzin, w tym **6** osób z **6** rodzin w formie specjalistycznych usług opiekuńczych. Koszt realizowanej pomocy został ujęty w sprawozdaniu Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie, które ponosi całość wydatków związanych ze świadczeniem usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób zaburzeniami psychicznymi.

- **Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej**
- **Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych**

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowujące osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępująca pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku w integracji ze społecznością lokalną.

Zarządzeniem nr B.0050.335.2016 Burmistrza Miasta Chrzanowa z dnia 1.09.2016 utworzono mieszkanie chronione z zasobów mieszkaniowych Gminy Chrzanów przy ul. Ogrodowej 9/3. Mieszkanie o powierzchni 77,27 m² zostało wyremontowane i wyposażone na potrzeby ofiar przemocy, rodzin w razie wystąpienia zdarzenia losowego w związku z wiekiem, chorobą, niepełnosprawnością lub trudną sytuacją życiową. W 2018 roku w mieszkaniu przebywały 4 osoby. Dwie osoby doświadczające przemocy, które były odizolowane od osoby stosującej przemoc, po wcześniejszym pobycie w POIK oraz dwie osoby długotrwale chore, jedna z nich w podeszłym wieku.

W marcu 2018 roku zaczęło działać nowe mieszkanie chronione przy ul. Jagiellońskiej – na podstawie Zarządzenia Nr B.0050.46.2018 Burmistrza Miasta Chrzanowa z dnia 30.01.2018 roku. Mieszkanie o powierzchni 36,56 m² zostało wyposażone i umeblowane na potrzeby kolejnych osób. Od marca 2018 roku przebywają w nim dwie osoby ze względu na stan zdrowia i wiek. Pobyt w mieszkaniu chronionym tych osób jest kontynuowany. W ramach pobytu w mieszkaniu chronionym osoby mogą skorzystać ze wsparcia pracownika socjalnego, mieszkania mają charakter treningowy.

W mieszkaniu chronionym treningowym zapewnia się usługi bytowe oraz naukę, rozwijanie i utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pomocy w pełnieniu ról społecznych i integracji ze społecznością lokalną.

Koszty mieszkań chronionych w 2018r. wyniosły łącznie 16 413,01 zł, na które składały się koszty energii elektrycznej, gazu, dostawy wody oraz odbioru ścieków, centralnego

ogrzewania, pozostałych opłat eksploatacyjnych, które wniosły 10 223,70 zł

- **Realizacja świadczeń rodzinnych**

Świadczenia rodzinne podlegają przepisom o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Są finansowane ze środków budżetu państwa. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenie rodzicielskie,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne,
- zasiłek dla opiekuna,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

W 2018 roku wypłacono 22 479 zasiłków rodzinnych na kwotę 2 543 132,49 zł, 9 150 dodatków do zasiłków na kwotę 1 237 530,22 zł.

Wyszczególnienie przyznanych w roku 2018 dodatków do zasiłku rodzinnego przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 3. Dodatki do zasiłku rodzinnego – rok 2018.

Dodatek do zasiłku rodzinnego	Liczba świadczeń
urodzenie dziecka	101
opieka nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	639
samotne wychowywanie dziecka	1303
wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	2701
kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego	1781
rozpoczęcie roku szkolnego	1246
podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1379
Razem:	9 150

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka za 2018 r.

Tabela Nr 4. Rodzaj i liczba udzielonych świadczeń za 2018 rok.

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń
---------------------------	-------------------------

Zasiłek rodzinny	22 479
Dodatki do zasiłku rodzinnego	9150
Zasiłek pielęgnacyjny	12 525
Specjalny zasiłek opiekuńczy	404
Świadczenie pielęgnacyjne	1 612
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	280
Świadczenie rodzicielskie	1276
Razem:	47 726

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka za 2018 r.

- **Realizacja świadczeń z pomocy społecznej (zasiłki stałe, celowe, specjalne celowe, okresowe, udzielenie schronienia, posiłki, sprawienie pogrzebu itp.).**

2. Ubóstwo

Ubóstwo jest zjawiskiem społecznym polegającym na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. W nauce i polityce interpretacja pojęcia „ubóstwo” jest uwarunkowana różnymi postawami aksjologicznymi. Spór dotyczy zarówno istoty ubóstwa (ubóstwo absolutne i względne), jego kryteriów i mierników (poziom dochodów, poziom i struktura wydatków, minimum biologiczne, minimum socjalne, subiektywne poczucie ubóstwa). Ubóstwo może przybierać różne, stopniowalne postacie: niedostatku, biedy, nędzy, które wzajemnie się warunkują i powodują różne skutki społeczne — od poczucia bezradności i utraty motywacji do działania, przez choroby, wykluczenie społeczne do, w skrajnych przypadkach, śmierci².

Jak pisze P. Kurowski, „ubóstwo jest pojęciem względnym, punktem odniesienia dla jego zmierzenia są kryteria przyjęte dla badanej jednostki lub grupy społecznej. Najczęściej spotykane są kryteria dochodowe. Mają one postać określonych pieniężnie linii ubóstwa, nazywanych też progami lub granicami ubóstwa. W Polsce dla określenia linii ubóstwa stosuje się tzw. minimum egzystencji. Jest to wysokość kosztów zaspokojenia potrzeb egzystencjalnych.³

²Ubóstwo jako problem polityki społecznej, red. L. Frąckiewicz, Katowice 1993;

³P. Kurowski, Koszyki minimum socjalnego i minimum egzystencji – dotychczasowe podejście, „Polityka społeczna” 2004 nr 4, s. 32-33.

Ubóstwo, jak pokazuje tabela nr 2, jest najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy społecznej w Gminie Chrzanów. Ubóstwo w gminie Chrzanów plasuje się drugim miejscu, jako powód korzystania z pomocy społecznej.

Wsparciem w ramach pomocy społecznej w gminie Chrzanów w 2018 roku zostało objęte 1 466 osób, co stanowiło 3,94% wszystkich mieszkańców gminy. W roku 2017 pomoc została udzielona 1 552 osobom. Osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej na koniec roku 2018 było 1 134 osób, co oznaczało wzrost w stosunku do roku 2017 o 3 osoby.

Tabela nr 5. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2013	1 694	3 724
2014	1 664	3 612
2015	1 616	3 472
2016	1 610	3 298
2017	1 552	3 036
2018	1 466	2 762

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej w Gminie Chrzanów lata 2017 i 2018.

3. Bezrobocie

Bezrobocie, to zjawisko braku pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i gotowych do jej podjęcia na typowych warunkach płacowych występujących w gospodarce. Bezpośrednią przyczyną bezrobocia jest z reguły niewystarczająca liczba wolnych miejsc pracy dla ubiegających się o nie; przyczynami mogą być również: wadliwa organizacja rynku pracy, brak odpowiednich kwalifikacji bezrobotnych, trudności mieszkaniowe uniemożliwiające przesuwanie nadwyżek siły roboczej do ośrodków wykazujących jej niedobór czy oferowanie zbyt niskich stawek płac. Na wielkość bezrobocia wpływają wahania koniunktury, sezonowe wahania poziomu zatrudnienia, wprowadzanie osiągnięć techniki do procesów produkcyjnych (automatyzacja), stopień wykorzystania zasobów siły roboczej w rolnictwie. Bezrobocie to nie tylko problem ekonomiczny ale leży ono u podstaw wielu innych kwestii społecznych. Bezrobocie związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. Stąd bardzo często obszary długotrwałego bezrobocia pokrywają się w danym społeczeństwie z obszarami ubóstwa. To z kolei może powodować

rozprzestrzenianie się rozmaitych patologii społecznych, rozpadu rodziny, obniżenie zdrowotności społeczeństwa. Nawet krótkotrwały okres bezrobocia nie pozostaje bez wpływu na kondycję psychiczną osób dotkniętych tym problemem.

Liczba osób bezrobotnych w Gminie Chrzanów w roku 2017 wynosiła 1 441 osób, a w roku 2018 – 3 303 osób. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem wyniósł w 2017 roku – 52%, a w 2018 roku – 53%. Bezrobocie w Gminie Chrzanów plasuje się na 4 miejscu, jako powód skorzystania ze wsparcia pomocy społecznej.

Bezrobocie powiązane jest ze zjawiskiem społecznego wykluczenia. W ustawie o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 roku, przyjmuje się że: *„wykluczenie społeczne jest sytuacją życiową, w której gospodarstwa domowe nie są w stanie realizować potrzeb, co prowadzi do ich ubóstwa, a w efekcie pozbawienia możliwości uczestnictwa w życiu codziennym”*

Do najczęstszych przyczyn bezrobocia klientów pomocy społecznej zalicza się:

- brak kwalifikacji i doświadczenia zawodowego,
- niski poziom wykształcenia,
- długotrwała bierność zawodowa powodująca wykluczenie społeczne,
- brak motywacji do poprawy sytuacji życiowej,
- brak zapewnienia możliwości opieki nad dziećmi

Na terenie gminy w latach 2017 – 2018 działały 22 przedszkola łącznie z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach. Łączna liczba miejsc w tych latach wynosiła 1518. Gmina Chrzanów stara się wspierać rodziny w zakresie organizacji opieki nad dziećmi, co powinno wpływać na zwiększenie możliwości podjęcia zatrudnienia przez rodziców małych dzieci. W 2019 roku rozpoczęto realizację Chrzanowskiego Bonu Żłobkowego.

W zakresie zapewnienia opieki nad dzieckiem małym do lat 3 w Gminie Chrzanów działają 3 żłobki tj.

- Żłobek Miejski w Chrzanowie ul. Mieszka I 4a (liczba miejsc 80)
- Żłobek Prywatny „Ogródeczek” ul. Niemcewicza 2 w Balinie (liczba miejsc 26)
- Niepubliczny Żłobek Integracyjny z elementami Montessori „Tomcio Paluch” ul. Partyzantów 14 (liczba miejsc 53)
- Klub Dziecięcy 100 Bajek ul. Stara Huta 1 (liczba miejsc 20)
- Klubik Dziecięcy „PROMYK” ul. Świętokrzyska 33 (liczba miejsc 13).

Ogółem miejsc w żłobkach jest 159, a w klubach dziecięcych – 33.

4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Usługa asystenta rodziny realizowana jest w Ośrodku od 2012 roku. Dyrektor Ośrodka Zarządzeniem Nr 60/2017 z dnia 24 sierpnia 2017 roku wprowadził procedurę przydzielenia asystenta rodziny, działań podejmowanych przez asystenta i pracownika socjalnego na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Asystentura rodziny pełni ważną rolę w systemie wspierania rodziny. Niezależnie od pracowników socjalnych, asystent rodziny zajmuje się pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Zadaniowy czas pracy asystenta służy realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. W pierwszej kolejności osoba pełniącą tą funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin – mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych, czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązaniu problemów podopiecznych i w razie potrzeby kieruje ich do odpowiednich specjalistów. Najczęstsze metody pracy asystentów rodziny:

- praca na zasobach rodziny,
- plakat edukacyjny,
- trening budżetowy, kulinarny, czystości pomieszczeń domowych,
- karta spotkań terapeutycznych,
- karta spotkań z wychowawcami, pedagogami,
- plan opieki na dzieckiem,
- towarzyszenie,
- konsultacje indywidualne, organizacja zespołów interdyscyplinarnych,
- wsparcie w poszukiwaniu pracy,
- rozmowy z rodziną o podłożu profilaktycznym, edukacyjnym, motywującym,

Celem pracy asystenta rodziny jest skuteczne wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu przywrócenia im zdolności do

prawidłowego wypełniania funkcji rodzicielskiej. Odbywa się to poprzez udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom przeżywającym trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej oraz podejmowania działań profilaktycznych i edukacyjnych. Zamierzonym efektem jest poprawa sytuacji dziecka i rodziny, zminimalizowanie negatywnych zachowań w rodzinie przeżywającej kryzys.

W Ośrodku w roku 2017, 2018 jak i 2019 zatrudnionych było 3 asystentów rodziny (asystenci zatrudnieni na umowę o pracę). W roku 2017 asystenci rodziny objęli wsparciem 34 rodziny, w których wychowywało się 95 dzieci. W roku 2018 r. asystenci rodziny objęli wsparciem 39 rodzin, w których wychowywało się 74 dzieci. W okresie od stycznia do lipca 2019 roku asystenci rodziny objęli wsparciem 28 rodzin. W minionym okresie zakończono pracę z rodzinami z następujących powodów:

Tabela nr 6. Powody zakończenia pracy asystenta rodziny

	ROK 2017	Rok 2018	Rok 2019 I - VI
Osiągnięcie efektów	10	6	5
Zaprzestanie współpracy przez rodzinę	5	8	4
Brak efektów pracy	2	4	0
Zmiana metod pracy	1	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznego sprawozdania za rok 2017 i 2018

W 2017 roku Sąd Rejonowy w Chrzanowie Wydział III Rodzinny i Nieletnich wydał 13 postanowień nakładających na rodzinę obowiązek współpracy z asystentem rodziny. Natomiast w 2018 roku na podstawie postanowienia Sądu realizowano usługę asystenta w 22 rodzinach.

Powyższe dane wskazują, że niska jest motywacja rodzin do zmiany i niski poziom zaangażowania w poprawę swojej sytuacji życiowej. Rodziny kierowane są głównie na podstawie postanowienia sądu lub w sytuacji, kiedy wszelkie inne formy wsparcia nie przynoszą efektów. Takie podejście przyczynia się do jakości współpracy z asystentem rodziny, jak również coraz częściej podejmowania przez asystentów rodziny działań zaradczych, interwencyjnych. Istotne jest zatem wskazywanie rodzin do pracy z asystentem rodziny przez instytucje, które są w bezpośrednim kontakcie z dzieckiem i rodziną na etapie wczesnej fazy sytuacji problemowej.

W odpowiedzi na zmiany legislacyjne wprowadzane w życie przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w szczególności przyjęcie do realizacji ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, w 2018 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie wyznaczył asystenta rodziny, który podjął współpracę z rodzinami

w ramach niniejszej ustawy w związku z czym:

Opracowano i zorganizowano:

- Informator – broszurę.
- Warsztaty szkoleniowe informacyjno – edukacyjne „*Pokonać strach – wspólna sprawa*” na terenie Ośrodka.

Finansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej to kolejny obszar, który był realizowany w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka w wysokości:

- a) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- c) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W roku 2017 w pieczy zastępczej było umieszczonych 82 dzieci, a w roku 2018 – 71. Koszty poniesione za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w minionych latach wyglądają następująco:

Tabela nr 7. Koszty pieczy zastępczej ponoszone przez OPS

	Rok 2017	Rok 2018
Koszty pieczy zastępczej – ogółem	666 270,64	569 125,29
Instytucjonalna piecza zastępcza	434 252,44	352 227,22
Rodzinna piecza zastępcza	232 018,20	216 898,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania za rok 2017 i 2018

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem, to kolejny obszar, który wpisywał się w realizację zapisów Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystent rodziny po zakończeniu pracy z rodziną prowadził monitoring, który wynosił do 3 miesięcy. Do monitorowania asystent rodziny wykorzystywał tzw. Kartę monitorowania rodziny po zakończeniu pracy asystenta rodziny, na których zapisuje się: datę wizyty, opis wizyty, uwagi (w razie potrzeby). W 2017 r. i 2018 r. liczba rodzin objętych monitoringiem po

zakończeniu pracy z asystentem rodziny wynosiła 18, tym samym realizowano zapis art. 15 ust 1 pkt. 16 w/w ustawy.

Monitoring sytuacji rodziny był również realizowany przez pracowników socjalnych Działu Pomocy Środowiskowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie. Ponadto pracownik socjalny po powzięciu informacji o rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo – wychowawcze przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy – zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dokonywał analizy sytuacji rodziny, na podstawie, której wnioskował o przyznanie usługi asystenta rodziny, informował właściwe instytucje o potrzebie wsparcia dla rodziny lub proponował właściwą formę pomocy dla rodziny. Istotnym zadaniem w kolejnych latach będzie włączenie w działania pracowników placówek oświatowych (w szczególności: żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe), które często w pierwszej kolejności mogą dokonać oceny ryzyka rodzin zagrożonych kryzysem, poprzez obserwację i kontakt z dzieckiem.

5. Bezdomność

Gmina Chrzanów realizuje zadania wynikające z zapisów ustawy o pomocy społecznej w zakresie zapewnienia schronienia osobom bezdomnym z terenu gminy w Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn ul. Fabryczna 29 b, 32-500 Chrzanów (Noclegownia jest czynna całodobowo) oraz schroniskach znajdujących się poza Gminą Chrzanów, z którymi zawarto umowy na świadczenie usług w postaci schronienia wraz z wyżywieniem. W 2019 roku zawarto umowy z następującymi schroniskami:

- Centrum Pomocy Potrzebującym – Schronisko „Arka” ul. Przelotowa 205, 42 – 523 Dąbrowa Górnicza
- CHSD w Jaworznie ul. Solskiego 3a, 43 – 602 Jaworzno

W okresie od stycznia 2019 r. do września 2019 r. udzielono pomocy w postaci schronienia 40 osobom. Poza tą formą pomocy osoby bezdomne mogły liczyć na wsparcie finansowe, posiłki, ubranie oraz pomoc świadczoną w ramach pracy socjalnej. Łącznie w tym okresie objęto pomocą z powodu bezdomności 56 rodzin.

Poniżej przedstawiamy statystykę dotyczącą ilości osób objętych pomocą w postaci schronienia oraz ilości rodzin, którym udzielano pomocy z powodu bezdomności, zgodną ze sprawozdawczością składaną na dzień 31 grudnia danego roku.

Tabela nr 7. Świadczenie pomocowe udzielane osobom bezdomnym z Gminy Chrzanów

Dane ze sprawozdawczości MPiPS-03 z udzielonych						
---	--	--	--	--	--	--

świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba osób, którym udzielono schronienia	83	87	84	91	61	60
Liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezdomności	102	99	101	97	65	74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

Na podstawie Ogólnopolskiego badania przeprowadzonego w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., ogółem w na terenie Gminie Chrzanów przebywało 45 osób bezdomnych (2 – kobiety, 43 – mężczyźni). Osoby te mogły skorzystać z następujących form pomocy: odzież, posiłek, schronienie, terapia uzależnień, opieka zdrowotna

Ponadto działania na rzecz osób bezdomnych podejmowane przez Gminę Chrzanów możemy podzielić ze względu na ich funkcje odnoszące się do różnych faz bezdomności. I tak w obrębie pracy z osobami zagrożonymi bezdomnością oraz osobami bezdomnymi wyróżniamy:

Działania o charakterze profilaktycznym – przeciwdziałanie bezdomności w postaci pogłębionej pracy socjalnej i świadczeń finansowych.

Działania opiekuńczo – osłaniające – rozwiązujące doraźne problemy zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych w zakresie udzielenia schronienia, wsparcia finansowego, pracy socjalnej, poradnictwa psychologicznego, działań w zakresie integracji społecznej.

Działania reintegracyjne i resocjalizacyjne – ukierunkowane na zmianę umożliwiającą powrót osoby bezdomnej do społeczeństwa – wsparcie finansowe, działania w zakresie pogłębionej pracy socjalnej nakierowanej na pomoc w znalezieniu pracy zawodowej, wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

VI. INNE FORMY WSPARCIA

Rodziny korzystały również z następujących świadczeń i form pomocy:

- **Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa**

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym, finansowany ze środków Unii Europejskiej (FEAD) na poziomie 85% i ze środków budżetu państwa na poziomie 15%. Celem Programu jest ograniczenie ubóstwa poprzez zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób najbardziej potrzebujących i realizacja działań na rzecz włączenia społecznego. Pomoc żywnościowa skierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie odpowiednich produktów żywnościowych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, spełniających

kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej (w szczególności: osób bezdomnych, osób niepełnosprawnych, osób bezrobotnych, rodzin wielodzietnych) i których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów, dotyczącymi działań realizowanych w ramach w/w Programu współpracuje z:

- Parafią Matki Bożej Różańcowej w Chrzanowie
- Parafia Św. Mikołaja w Chrzanowie
- Kościół Chrześcijań Baptistów w Chrzanowie do roku 2016

Tabela nr 8. Ilość skierowań wydana w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

	2016	2017	2018
Ilość osób, które pobrały skierowania - ogółem	794	334	399
Ilość kobiet, które pobrały skierowania	389	150	175
Ilość mężczyzn, którzy pobraли skierowania	405	184	224

Źródło: Opracowanie własne

- **Placówki wsparcia dziennego**

Kolejną formą wsparcia, którą mogli uzyskać mieszkańcy Gminy Chrzanów był pobyt małoletnich dzieci w placówkach wsparcia dziennego. Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie dysponuje dwoma placówkami wsparcia dziennego tj. Świetlica Środowiskowa i Świetlica Terapeutyczna. Łącznie w placówkach jest 90 miejsc.

Tabela nr 9. Liczba dzieci korzystających z zajęć placówek wsparcia dziennego.

	2017	2018
Świetlica Środowiskowa	53	53
Świetlica Terapeutyczna	13	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania za rok 2017 i 2018

- **Przeciwdziałanie przemocy**

Instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Państwa, a jej dobro jest naczelną zasadą działania polityki społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepisy Konstytucji RP zapewniają ochronę rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Rodziny doświadczające przemocy pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co stanowi podstawę do udzielenia im szczególnej pomocy i wsparcia. Przemoc w rodzinie stanowi zagrożenie zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece Państwa, jak i dla ich poszczególnych członków, poprzez naruszenie podstawowych praw człowieka, w tym prawa do życia i zdrowia oraz poszanowania

godności osobistej. Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – na terenie Gminy Chrzanów podejmowane są przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Do zadań zespołu należy między innymi diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowania interwencji w środowisku dotkniętym przemocą.

Tabela nr 10. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”

	2017	2018	2019 I półrocze
Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” – ogółem	144	89	49
Karty założonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej,	20	27	18
Karty założonych przez POIK,	-	8	-
Karty założonych przez Komendę Powiatową Policji,	115	63	31
Karty założone przez Oświatę,	4	2	-
GKRPA	2	-	-

Źródło: Sprawozdanie z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2017 i 2018

W roku 2017 zakończono 112 Niebieskich Kart, w tym: 31 z powodu braku zasadności, a 81 z powodu ustania przemocy w rodzinie. W roku 2018 zakończono 112 Niebieskich Kart, w tym: 28 z powodu braku zasadności, a 84 z powodu ustania przemocy w rodzinie.

Tabela nr 11. Praca Zespołu Interdyscyplinarnego

Pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego objęto	Rok 2017	Rok 2018
Osób ogółem	256	408
Kobiet	128	158
Mężczyzn	118	152
Dzieci	10	98

Źródło: Sprawozdanie z Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy na lata 2017 i 2018

VII. CHARAKTERYSTYKA SYSTEMU WSPIERANIA RODZINY W CHRZANOWIE – ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Rodzina charakteryzuje się silnymi więziami emocjonalnymi i formalnymi, które

występują pomiędzy jej członkami. To taka grupa, do której należymy od momentu narodzin aż do śmierci, bez względu na to czy tego chcemy czy nie. Rodzina to również grupa formalna, mająca określoną prawnie strukturę, cele i normy w ramach których funkcjonuje w społeczeństwie. W odniesieniu do niniejszego Programu bardzo ważna jest definicja rodziny zawarta w art. 6 pkt. 14 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r., która pojęcie definiuje w oparciu o tworzenie wspólnoty. W myśl przytaczanego artykułu, rodzinę stanowią osoby spokrewnione, jak i nie spokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Skuteczna pomoc dla rodziny, jej wspieranie i przezwyciężanie kryzysów może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji, wymaga tworzenia ustaw, programów wspierających rodzinę i zaangażowania na wszystkich szczeblach administracji i samorządu.

I. Instytucje o zasięgu gminnym

- **Ośrodek Pomocy Społecznej**

Zadania z zakresu pomocy społecznej oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on głównym inicjatorem o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie, dysponuje wsparciem pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz specjalistami zajmującymi się poradnictwem specjalistycznym: psycholog, prawnik, instruktor.

Formy pomocy świadczone przez OPS

- 1) świadczenie pieniężne,
- 2) praca socjalna,
- 3) dożywianie i posiłki,
- 4) pomoc materialna dla uczniów,
- 5) dodatki mieszkaniowe,
- 6) realizacja programów rządowych,
- 7) karta dużej rodziny,
- 8) bon żłobkowy,
- 9) poradnictwo specjalistyczne w tym terapie indywidualne i grupowe,

- 10) przeciwdziałanie uzależnieniom,
- 11) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- 12) poradnictwo dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- 13) zapewnienie schronienia,
- 14) sprawianie pogrzebu.

- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkotykowych i innych uzależnień w Gminie Chrzanów. Program Określa szczegółowo zadania realizowane na terenie gminy z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom.

Formy pomocy:

- 1) motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- 2) kierowanie wniosków do sądu o leczenie odwykowe,
- 3) rozmowy motywacyjne, edukacyjne i terapeutyczne,
- 4) pomoc psychologiczna,
- 5) promocja zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży,
- 6) dofinansowanie instytucji, szkół i stowarzyszeń realizujących program z zakresu profilaktyki alkoholowej i narkotykowej,
- 7) realizacja zadań przyjętych przez Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomani,
- 8) prowadzenie grup terapeutycznych i edukacyjnych dla osób z problemami alkoholowymi oraz innymi problemami wynikającymi z używania substancji psychoaktywnych, prowadzenie grup dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- 9) współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się pomocą dla osób z problemami uzależnień.

- **Centrum Usług Socjalnych**

W Gminie Chrzanów obecnie funkcjonują dwie placówki wsparcia dziennego

działające przy Centrum Usług Socjalnych. Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie zatrudnia łącznie 47 osób. Działalność Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie jest finansowana ze środków własnych gminy Chrzanów. Ponadto gmina otrzymuje dotację z budżetu powiatu na prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy oraz dotację z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego na realizację zleconych specjalistycznych usług socjalnych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Dodatkowo w ramach porozumienia międzygminnego zawartego pomiędzy Gminą Chrzanów, Trzebinia i Libiąż Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie otrzymuje z samorządu Gminy Trzebinia i Libiąż dotację na prowadzenie Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn w Chrzanowie, która to zapewnia miejsca noclegowe dla bezdomnych z Gmin: Chrzanów, Trzebinia i Libiąż.

Świetlica Środowiskowa – przyjmuje dzieci z terenu Gminy Chrzanów uczęszczające do szkoły podstawowej. Wniosek o zapisanie dziecka do świetlicy może złożyć rodzic, opiekun prawny, sąd, pedagog szkolny, kurator sądowy. Przyjmowane są wszystkie dzieci potrzebujące wsparcia i pomocy w miarę posiadania wolnych miejsc, co dzień dzisiejszy zaspokajają zapotrzebowanie.

Świetlica terapeutyczna – kwalifikacji dokonuje się na podstawie postanowienia Zespołu ds. Kwalifikacji w oparciu o zgromadzone opinie i informacje dotyczące dysfunkcji dziecka. Świetlica czynna jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 14:00 do 18:00

Centrum Usług Socjalnych realizuje następująca zadania:

- 1) wspieranie rodzin przez objęcie dziecka działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi,
- 2) współdziałanie z wychowankami, ich rodzinami oraz odpowiednimi organami i instytucjami w celu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi dzieci i młodzieży,
- 3) pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych,
- 4) prowadzenie terapii i socjoterapii
- 5) opracowanie i realizacja indywidualnych programów pracy z wychowankiem.

Podczas zajęć świetlicowych dzieci uczą się współpracy i współdziałania w grupie rówieśniczej oraz planowania sposobu bezpiecznego spędzania wolnego czasu. Poprzez udział w zajęciach świetlicowych dzieci poznają zasady zdrowego stylu życia oraz kształtują nawyki higieny i czystości.

Centrum Usług Socjalnych realizuje powyższe zadania poprzez:

- 1) zapewnienie opieki wychowawczej,
- 2) oddziaływania terapeutyczne, socjoterapeutyczne,
- 3) łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie,
- 4) profilaktykę,
- 5) pomoc w nauce, zajęcia korekcyjno – kompensacyjne,
- 6) tworzenie warunków do nauki własnej,
- 7) organizacja czasu wolnego w tym organizowanie zabaw i zajęć sportowych,
- 8) rozwijanie uzdolnień i zainteresowań wychowanków,
- 9) zapewnienie posiłku podczas zajęć,
- 10) tworzenie warunków sprzyjających zachowaniu higieny osobistej,
- 11) pracę wychowawczą i socjalną w celu kształtowania postaw społecznie pożądanych,
- 12) pomoc w prawidłowym rozwoju osobowości wychowanków, nabywanie różnych umiejętności społecznych, koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.

- **Placówki Oświatowe**

Gmina Chrzanów szczególną uwagę przywiązuje do edukacji realizowania programów rozwojowych dla dzieci i młodzieży. Chrzanowskie szkoły systematycznie są modernizowane celem zapewnienia uczniom właściwych warunków do nauki i rozwoju. Dużą wagę przywiązuje się do zajęć pozalekcyjnych oraz zajęć sportowych. Na jakość i poziom edukacji wpływa także kadra pedagogiczna stale podnosząca jakość swojego nauczania poprzez uczestnictwo w kursach doszkalających i samokształcenie. Obecnie na terenie Gminy Chrzanów znajduje się 11 szkół podstawowych w tym 2 szkoły niepubliczne. Na terenie Gminy Chrzanów mieści się także 5 szkół ponadgimnazjalnych oraz 15 publicznych przedszkoli wraz z oddziałami przyszkolnymi przy szkołach oraz 4 nie samorządowe, niepubliczne przedszkola. Łączna liczba miejsc w roku 2017 wynosiła 1 518.

Tabela nr 12. Placówki oświatowe

Edukacja	2015/16	2016/17	2017/18
Placówki wychowania przedszkolnego	20	22	21
w tym przedszkola	13	13	13
Miejsca w przedszkolach	1153	1213	1228
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	1224	1381	1487
w tym w przedszkolach	1116	1199	1203
Szkoły podstawowe	12	12	12
Uczniowie szkół podstawowych	2768	2518	2922
Gimnazja	8	8	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	1296	1324	874
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach:			
podstawowych	19	19	19
gimnazjalnych	23	24	22

Źródło: Urząd statystyczny w Krakowie

- **Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji**

Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie jest samorządową instytucją kultury gminy Chrzanów. Prowadzi szeroką działalność w zakresie kultury i sztuki, oświaty, sportu i rekreacji. Organizuje imprezy estradowe, koncerty muzyczne, spektakle teatralne, wystawy, konkursy, plenerowe imprezy masowe, okolicznościowe, sportowo-rekreacyjne, warsztaty, plenery malarskie. Zaprasza na zajęcia zespołów artystycznych, klubach i sekcjach zainteresowań. Poprzez nowe inicjatywy kulturalne i ustawiczne poszerzanie oferty programowej stara się wychodzić naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców gminy i regionu. Posiada szeroką ofertę spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi m.in.:

1. Orszak Trzech Króli połączony z Małopolskim Przeglądem Grup Kolędniczych „Herody”.
2. Ogólnopolski Konkurs Poetycki dla dzieci i młodzieży „Bez Granic”
3. Konkurs palm wielkanocnych.
4. Konkurs plastyczny na ozdoby bożonarodzeniowe, ozdoby choinkowe, maski obrzędowe.
5. Mikołajkowy Konkurs Piosenki.
6. Wszyscy jesteśmy aniołami – ogólnopolski konkurs plastyczny.

- **Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie**

Biblioteka prowadzi działalność bibliograficzno – informacyjną, organizuje konferencje, warsztaty i szkolenia dla bibliotekarzy. Prowadzone formy działania to: spotkania autorskie, promocje książek, warsztaty, wystawy, konkursy, happeningi, festyny.

W ramach „Porozumienie o współpracy” zawartego w dniu 1 września 2016 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie podjął współpracę z Miejską Biblioteką realizując projekt „I ty też możesz...” Działania te miały na celu wspieranie podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej (dzieci i młodzież oraz ich rodziców) dotkniętych ubóstwem, zagrożonych dysfunkcjonalnością i przemocą oraz wykluczeniem społecznym i marginalizacją. Zgodnie z „Porozumieniem o współpracy” rodziny objęte asystenturą miały możliwość korzystania z organizowanych zajęć: edukacyjnych, literackich, relaksacyjnych, biblioterapeutycznych realizowanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Chrzanowie, w Oddziale dla Dzieci, w ramach projektu „I ty też możesz”. Zajęcia skierowane były do dwóch grup wiekowych 3 – 6 lat, 7 – 12 lat, dzieci zdrowych i dzieci z niepełnosprawnością.

- **Placówki służby zdrowia**

Placówki służby zdrowia gwarantują świadczenia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej ukierunkowane na promocję zdrowia, diagnostykę, leczenie, zapobieganie lub ograniczenie niepełnosprawności oraz usprawnienia i pielęgnację w chorobie. Gmina Chrzanów realizuje założenia związane z objęciem mieszkańców posiadających ubezpieczenie zdrowotne w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz niektórych grup nieubezpieczonych, w tym dzieci czy kobiet w ciąży, za pośrednictwem licznych placówek zdrowia. Każdy ośrodek zdrowia czy przychodnia posiada odpowiednie kompetencje do świadczenia darmowych świadczeń zdrowotnych z koszyka świadczeń gwarantowanych. Na terenie Gminy Chrzanów znajdują się: Przychodnie Rejonowe, Specjalistyczne, Poradnie Zdrowia, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz Szpital Powiatowy.

Tabela nr 13. Opieka zdrowotna.

2017	Powiat	Gmina
Liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2286	1822
Przychodnie	55	26
Porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,4	4,5

Źródło: Urząd Statystyczny w Krakowie

2. Instytucje o zasięgu powiatowym

- **Powiatowy Urząd Pracy**

Świadczy podstawowe usługi rynku pracy na rzecz osób bezrobotnych. Zakres wsparcia jest indywidualnie planowany zgodnie z ustalonym profilem pomocy poprzez:

- 1) pośrednictwo pracy,
- 2) poradnictwo zawodowe,
- 3) pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- 4) prace interwencyjne, roboty publiczne,
- 5) świadczenie aktywizujące dla osób powracających na rynek pracy po okresie opieki nad dzieckiem,
- 6) prace społeczno – użyteczne,
- 7) programy specjalne.

- **Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej**

Ośrodek realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu obejmujących w szczególności zapewnienie kompleksowej pomocy, w tym: psychologicznej, pedagogicznej, prawnej osobom i rodzinom znajdującym się w kryzysie - ze szczególnym uwzględnieniem osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Oferta pomocy Ośrodka adresowana jest do wszystkich mieszkańców powiatu chrzanowskiego znajdujących się w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu.

- udzielanie schronienia osobom znajdującym się w trudnej sytuacji z uwzględnieniem przemocy w rodzinie,

- poradnictwo, terapię, psychoterapię uzależnień, mediacje,
- warsztaty: Podnoszenia Kompetencji Wychowawczych dla Rodziców i Opiekunów Prawnych.

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie realizuje zadania m.in. w zakresie wsparcia dziecka i rodziny poprzez:

- 1) zapewnienie pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- 2) organizację i wspieranie programów usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą,
- 3) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- 4) udzielanie pomocy finansowej dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- 5) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- 6) prowadzenie mieszkań chronionych,
- 7) dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, sprzętów rehabilitacyjnych, przedmiotów ortopedycznych, likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych, rehabilitacji dzieci i młodzieży.

- **Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy**

Ośrodek realizuje zadania ukierunkowane na wszechstronny rozwój, rewalidację, przystosowanie do życia społecznego wychowanków (posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego) z uwzględnieniem i dostosowaniem do indywidualnych potrzeb psychofizycznych poprzez:

- 1) optymalizację warunków edukacyjno – wychowawczych,
- 2) rozwijanie zainteresowań, zdolności, kreatywności dzieci i młodzieży,
- 3) promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
- 4) organizowanie spotkań integracyjnych,
- 5) czynne uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym i sportowym,
- 6) współpracę ze specjalistami, wychowawcami, rodzicami, instytucjami, fundacjami, organizacjami pozarządowymi itp.

- **Komenda Powiatowa Policji**

Realizuje zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego w przestrzeni publicznej, rodzinnej, indywidualnej z uwzględnieniem przestrzegania norm i zasad ogólnie akceptowanych społecznie poprzez:

- 1) profilaktykę z zakresu przeciwdziałania przestępczości w tym przestępczości nieletnich,
- 2) kontroli przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych dotyczących funkcjonowania rodziny i osób w społeczeństwie,
- 3) współpracę w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Kart”,
- 4) profilaktykę i edukację w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa i przestrzegania norm prawnych.

- **Sąd Rejonowy**

Wydział III Rodziny i Nieletnich realizuje zadania w zakresie prawa rodzinnego, opiekuńczego, kurateli dla osób i rodzin w tym leczenia osób uzależnionych.

- **Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny**

Powiatowy Ośrodek Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie jest jednostką organizacyjną wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ośrodek jest placówką opiekuńczo - wychowawczą typu socjalizacyjnego dla 28 wychowanków, która zapewnia dzieciom i młodzieży całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki: całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie. Placówka przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży od 10 do 18 roku życia. Ośrodek realizuje zadania w zakresie zapewnienia potrzeb bytowych, opiekuńczych, wychowawczych dla dzieci i młodzieży obejmując swym działaniem takie obszary jak:

- 1) wspieranie i koordynowanie procesu wychowawczego dziecka,
- 2) podejmowanie działań opiekuńczych, wychowawczych, terapeutycznych, socjalnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb wychowanków,
- 3) współpracę i współdziałanie z innymi specjalistami i instytucjami na rzecz wychowanków,
- 4) przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu POWDiR poprzez opracowanie programów usamodzielnienia.

- **Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna**

Realizuje program profilaktyki uniwersalnej, ukierunkowanej na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli poprzez:

- 1) objęcie pomocą psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną dzieci i młodzieży,
- 2) prowadzenie warsztatów dla nauczycieli podnoszących umiejętności zawodowe,
- 3) prowadzenie warsztatów podnoszących umiejętności opiekuńczo – wychowawcze dla rodziców „Szkoła dla rodziców”
- 4) objęcie opieką dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 5) wydawanie orzeczeń o kształceniu specjalnym dla uczniów.

Ponadto na terenie powiatu funkcjonują: organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, kluby sportowe, fundacje w tym:

- **Stowarzyszenie „SUPELEK” na rzecz wsparcia dziecka i rodziny**

Stowarzyszenie wspiera i pomaga dzieciom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej, wyrównuje braki systemowe rodzin i dzieci ze środowisk patologicznych oraz tworzy optymalne warunki ich rozwoju. Umożliwia prawidłowe funkcjonowania społecznego osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, przeciwdziała występowaniu patologii społecznej w rodzinach. Prowadzi działalność szkoleniową, informacyjną, i doradczą z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej. Promuje wszelkie działania i inicjatywy mające na celu pomoc dzieciom i młodzieży. Prowadzi profilaktykę przeciwdziałania wszelkiego rodzaju formom uzależnień (alkoholizmowi, narkomani i nikotynizmowi), profilaktyki agresji oraz przemocy fizycznej i psychicznej wśród młodzieży oraz wszelkich form przemocy w rodzinie.

VIII. BADANIE OPINII

Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował badanie opinii na temat opracowania projektu „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022” skierowane do

wszystkich mieszkańców Gminy Chrzanów. Pozyskiwanie opinii zostało przeprowadzone w okresie od 2 września 2019 r. do 11 października 2019 r. Zbieranie opinii odbywało się w dwojaki sposób:

I. Pierwszy: swoje uwagi i sugestie do programu mieszkańcy mogli wyrazić pośrednio poprzez przesłanie wypełnionego i podpisanego formularza konsultacyjnego stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie oraz podpisanej klauzuli informacyjnej. Opinie można było przesłać zarówno pocztą tradycyjną, jak i pocztą elektroniczną.

II. Drugi: swoje uwagi i sugestie do programu mieszkańcy mogli wyrazić bezpośrednio:

- podczas otwartego spotkania z mieszkańcami gminy Chrzanów, które zostało zorganizowane 10 października 2019 r. o godz. 15.00 w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chrzanowie
- pracownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie podczas dyżuru w czasie trwania konsultacji, w każdy poniedziałek w godz. 13.00-15.00 w budynku OPS

Pomimo przygotowań do badania opinii w postaci umieszczenia ogłoszenia na stronie internetowej Ośrodka, zawieszenie ogłoszenia w formie papierowej w Ośrodku Pomocy Społecznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Chrzanowie z odpowiednim wyprzedzeniem, żaden z mieszkańców gminy nie zgłosił swojej propozycji do programu. Można się zastanowić, czy brak odzewu ze strony mieszkańców świadczy o obojętności na wspólne podejmowanie działań na rzecz rodziny, czy też jest wynikiem społecznej apatii i braku poczucia wpływu na codzienne działania pomocowe instytucji w Chrzanowie. Brak możliwości zebrania opinii od mieszkańców, może stanowić podstawę do podjęcia w tym zakresie działań, związanych z zwiększeniem aktywności mieszkańców i rodzin, poprzez bezpośredni kontakt z rodzinami, organizację spotkań i działań lokalnych.

IX.CELE PROGRAMU

1. Realizacja celów w oparciu o harmonogram działań Gminnego Programu Wspierania Rodziny – podsumowanie działań za 2017 i 2018 rok

Cel strategiczny: Skuteczne wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełnienia funkcji rodzicielskiej.

Cel szczegółowy	Działanie	Wskaźnik realizacji celu	Łącznie	
Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom przeżywającym trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej.	1. Udzielenie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej.	1. Liczba przyznanej pomocy dla rodzin w formie:	1364 rodzin	
		zasiłków celowych	700 – 2017 r. 673 – 2018 r.	
		zasiłków okresowych	714- 2017 r. 719 – 2018 r.	
		specjalnych zasiłków celowych	370 – 2017 r. 351 – 2018 r.	
	2. Praca socjalna z rodziną.	2. Liczba osób korzystających ze wsparcia w formie dożywiania (posiłki)	685 – 2017 r. 624 – 2018 r.	W ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” skorzystało 1664 osoby. (posiłki i zasiłki celowe).
		3. Liczba wydanych skierowań po pomoc żywnościową (paczka żywnościowa).	206 – 2017 r. 151 – 2018 r.	
	4. Liczba osób korzystających z pomocy w formie pracy	1486 – 2017 1429 – 2018		

		socjalnej.	
	3. Przydzielenie wsparcia w formie asystenta rodziny.	5. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.	41 – 2017 r. 39 – 2018 r.
		6. Liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej.	90 – 2017 r. 84 -2018 r.
		7. Liczba osób biorących udział w grupie terapeutycznej dla osób doznających przemocy.	74 – 2017 r. 24 – 2018 r.
		8. Liczba osób biorących udział w intensywnej terapii uzależnienia od alkoholu.	39 – 2017 r. 34 -2018 r.
		9. Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego.	126 – 2017 r. 137 -2018 r.
	4. Zapewnienie miejsc w placówkach wsparcia dziennego.	10. Liczba dzieci korzystających z oferty placówek wsparcia dziennego.	68 – 2017 r. 67 – 2018 r.
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych.	1. Organizowanie zajęć edukacyjno – terapeutyczno – relaksujących dla dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny.	1. Liczba dzieci biorących udział w zajęciach bibliotecznych.	7 – 2017 r. 75 – 2018 r.
	2. Organizowanie pogadanek dla rodziców na tematy związane z prawidłową opieką i wychowaniem dziecka.	2. Liczba zorganizowanych pogadanek, spotkań z rodzinami.	5 – 2017 r. 43 - 2018 r.
		3. Liczba osób/rodzin biorących udział w pogadance.	3 – 2017 r. 19 rodzin – 2018 r.

	3. Udział w wydarzeniach kulturalno – oświatowych na terenie gminy.	Liczba udziałów w wydarzeniach kulturalno – oświatowych na terenie gminy.	28- 2017 r. 20 - 2018 r.
--	---	---	--

2. Planowane cele do realizacji na lata 2020-2022

Wpływ środowiska rodzinnego ma ogromne znaczenie na powstawanie różnych problemów społecznych. Myśląc o wspieraniu rodziny, nie sposób przecenić roli profilaktyki, jako element chroniący przed powstawaniem deficytów. Dotychczas działania skupiały się na korygowaniu i naprawianiu zachowań, natomiast warto również spojrzeć na rodzinę w kategoriach potencjału i integralności różnych obszarów życia rodzinnego i społecznego. Dlatego też w programie na lata 2020-2022 poprzez „wspieranie” należy rozumieć nie tylko udzielanie pomocy rodzinom z dziećmi doświadczającymi trudności w funkcjonowaniu, co będzie stanowić jeden z celów programu, ale i również udostępnianie możliwości korzystania rodzinie z różnych form wsparcia, z różnorodnej oferty instytucji i miasta Chrzanów, zarówno rodzinom z problemami, jak i wszystkim rodzinom z dziećmi. Model programu zakłada zatem, jako cel główny kompleksowy rozwój systemu opieki na dziećmi, który w kolejnych latach będzie rozszerzany o kolejne obszary życia społecznego. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 opiera się na działaniach o charakterze wspierającym, łączących aktywność osób na rzecz pomocy dziecku i rodzinie i pobudzających rodziny do integracji i zachowania stabilności systemu rodzinnego.

Cel główny:

Skuteczne wspieranie rodzin z Gminy Chrzanów oraz kompleksowy rozwój systemu opieki na dzieckiem i rodziną.

Cele szczegółowe:

1. Działania o charakterze promocyjnym związane z wzmocnieniem pozytywnego wizerunku rodziny w Gminie Chrzanów.
2. Działania mające na celu tworzenie warunków umożliwiających zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.
3. Działania o charakterze wspierającym rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze.
4. Rozwój działań zapobiegających zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym w rodzinie.
5. Działania wspierające adresowane do dzieci i młodzieży.
6. Działania podnoszące kompetencje i profesjonalizm kadry zajmującej się pracą z rodziną.
7. Działania łączące aktywność różnych instytucji, podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz rodzin.

X. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny kierowany jest do:

- rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz w pełnieniu ról rodzicielskich,
- dzieci i młodzieży zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej na skutek niewydolności środowiska rodzinnego,
- osób z rodzin, gdzie wprowadzenie działań profilaktycznych może skutecznie przeciwdziałać degradacji i rozpadowi środowiska rodzinnego

XI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów będą:

- środki własne gminy zaplanowane w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej na poszczególne lata
- dotacje z budżetu państwa

XII. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów na lata 2020- 2022 będzie monitorowany poprzez stopień realizacji poszczególnych celów szczegółowych oraz

założonych wskaźników. Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie podlegać weryfikacji w dwojaki sposób. Zgodnie z treścią art. 179 ust.1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do 31 marca każdego roku Burmistrz Gminy Chrzanów będzie składać Radzie Miejskiej w Chrzanowie roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiać potrzeby związane z realizacją zadań. Ponadto jednostka realizująca zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jest zobowiązana sporządzać sprawozdanie rzeczowo – finansowe z zakresu wsparcia rodziny i przekazywać je Wojewodzie Małopolskiemu w wersji elektronicznej.

XIII. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PROGRAMU

Harmonogram działań określa sposób realizacji wskazanych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny celów szczegółowych. Wyznacza kierunek działań, wskazuje sposób ich realizacji, ramy czasowe oraz wskazuje instytucje odpowiedzialne za wdrażanie i realizację poszczególnych działań. Poniżej harmonogram działań na lata 2020-2022.

I. Działania o charakterze promocyjnym związane z wzmocnieniem pozytywnego wizerunku rodziny w gminie Chrzanów

Obszary problemowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidywane efekty
<p>- potrzeba informacji o dostępnych w Chrzanowie działaniach adresowanych do rodzin,</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działań informacyjnych poprzez umieszczenie ogłoszeń na stronach internetowych. 2. Organizacja Konferencji „Blżej dziecka – system wsparcia rodziny w Gminie Chrzanów”. 3. Realizacja Programu Bardzo Młoda Kultura. 4. Organizacja wydarzeń kulturalno – oświatowych na terenie gminy. 5. Realizacja programu „Chrzanowski Bon Żłobkowy” 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość ogłoszeń. 2. Liczba instytucji i osób uczestniczących w konferencji. 3. Wnioski z realizacji programu Liczba instytucji współpracujących w ramach programu. 4. Rodzaj wydarzeń na terenie gminy. 5. Liczba osób korzystających z programu. Przeznaczone środki na realizację programu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Urząd Miejski w Chrzanowie Ośrodek Pomocy Społecznej 2. Ośrodek Pomocy Społecznej 3. Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie – koordynacja działań 4. Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie MOKSiR Chrzanów 5. Urząd Miejski w Chrzanowie Ośrodek Pomocy Społecznej 	<p>2020-2022</p>	<p>-wzbogacenie oferty gminy na rzecz rodzin z dziećmi, - rozwój lokalnych działań, - wzmocnienie systemowych działań na rzecz rodzin z dziećmi.</p>

II. Działania mające na celu tworzenie warunków umożliwiających zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego					
Obszary problemowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin Realizacji	Przewidywane efekty
<ul style="list-style-type: none"> - niskie dochody, - brak pracy, - trudności w znalezieniu zatrudnienia, - długotrwała choroba, niepełnosprawność, - wzrost kosztów utrzymania rodziny, - ubóstwo „kulturowe” 	<p>1. Realizacja świadczeń z pomocy społecznej</p> <p>Realizacja świadczeń wychowawczych</p> <p>Realizacja świadczeń z funduszu alimentacyjnego</p> <p>Realizacja świadczeń rodzinnych</p> <p>Przyznawanie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych</p> <p>Przyznawanie dodatków mieszkaniowych i energetycznych</p> <p>2. Realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”</p> <p>3. Realizacja Programu</p>	<p>1. Liczba przyznanych świadczeń.</p> <p>2. Liczba osób korzystających ze wsparcia w formie dożywiania (posiłki)</p> <p>3. Liczba wydanych skierowań</p>	<p>1-2. Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>3. Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje kościelne</p> <p>4. Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie Klub Integracji Społecznej</p>	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie ze strony instytucji w zabezpieczeniu podstawowych potrzeb bytowych, - zadawalający poziom materialny rodzin, - zwiększenie samodzielności rodzin, - zmniejszenie poczucia ubóstwa, - zabezpieczenie rodzin w żywność lub posiłki,

	Pomoc Żywnościowa 4. Realizacja projektu „Nowy Rozdział”	po pomoc żywnością (paczka żywnościowa) 4. Liczba uczestników projektu. Liczba osób, które podjęły staż lub zatrudnienie			
--	---	--	--	--	--

III. Działania o charakterze wspierającym rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze					
Obszary problemowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin Realizacji	Przewidywane efekty
- trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; - niskie kompetencje rodzicielskie; - bierna postawa rodziców wobec problemów w rodzinie; - brak pozytywnych wzorców w rodzinie - uzależnienie od pomocy instytucjonalnej	1. Realizacja usługi asystenta rodziny. 2. Koordynowanie planów pracy z rodziną z planami pomocy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. 3. Poradnictwo specjalistyczne. 4. Prowadzenie Akademii Rodzica w OPS Chrzanów. 5. Tworzenie rodzin wspierających.	1. Liczba zatrudnionych asystentów w OPS. Liczba rodzin objętych usługą asystenta rodziny. Powody zakończenia współpracy z rodziną. Rodzaj wyznaczonych celów do pracy z rodziną. 2. Ilość opracowanych planów 3. Liczba udzielonych konsultacji, porad. 4. Ilość osób biorących udział w Akademii. Wnioski zebrane od uczestników po zakończeniu spotkań.	1. Ośrodek Pomocy Społecznej 2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie, Placówki opiekuńcze, Ośrodek Pomocy Społecznej. 3- 5. Ośrodek Pomocy Społecznej. 6. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie,	2020-2022	- nabycie lub podniesienie kompetencji rodzicielskich, wychowawczych przez rodziny, -nabycie umiejętności gospodarowania budżetem domowym, -zwiększenie samodzielności w podejmowaniu decyzji, -poprawa więzi w rodzinie, - kształtowanie nowych wzorców zachowań,

	6. Zabezpieczenie środków finansowych na pobyt małoletnich w pieczy zastępczej	5. Ilość rodzin. 6. Środki przeznaczone na realizację zadania.	Ośrodek Pomocy Społecznej		- poprawa relacji w rodzinie, - umiejętność rozwiązywania spraw życiowych, - zdobycie wiedzy, informacji, - zwiększenie świadomości rodzicielskiej, - integrowanie osób, rodzin, - tworzenie sieci wzajemnego wsparcia, - zabezpieczenie pobytu dzieci w pieczy zastępczej w sytuacji gdy rodzic niewłaściwie realizuje funkcje opiekuńczo-wychowawcze.
--	---	---	---------------------------	--	---

IV. Rozwój działań zapobiegających zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym w rodzinie					
Obszary problemowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin Realizacji	Przewidywane efekty
-uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków psychoaktywnych	1. Prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”, Tworzenie grup roboczych w	1. Liczba wszczętych procedur Liczba rodzin	1. Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja,	2020-2022	- zapobieganie sytuacjom kryzysowym, - wsparcie

<p>- narastająca przemoc, konflikty, - rozpad związków, - zanik więzi,</p>	<p>ramach procedury. 2. Prowadzenie Punktu Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą. 3. Organizacja grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy. 4. Prowadzenie grupy intensywnej terapii dla osób uzależnionych. 5. Prowadzenie mieszkań chronionych. 6. Realizacja projektu dotyczącego rozdzielania pracy socjalnej od postępowań administracyjnych. „Nowe standardy pracy socjalnej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chrzanowie” Prowadzenie pogłębionej pracy socjalnej. 7. Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem.</p>	<p>objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego 2. Liczba osób zgłaszających się do punktu. Działania podejmowane w ramach Punktu 3. Liczba uczestników Wnioski po zakończeniu pracy z grupą. 4. Liczba uczestników. Liczba osób, które ukończyły grupę. 5. Ilość osób/rodzin, które skorzystają z pobytu. 6. Osiągnięte wskaźniki z ramach projektu. Liczba osób korzystających z pomocy w formie pogłębionej pracy socjalnej.</p>	<p>GKRPA, Kuratorzy, Placówki oświatowe, Ochrona zdrowia, POIK 2-7. Ośrodek Pomocy Społecznej</p>		<p>w wychodzeniu z sytuacji kryzysowych, - uzyskanie pomocy dostosowanej do zgłaszanych potrzeb, - ochrona macierzyństwa, - zminimalizowanie czynników ryzyka związanych z uzależnieniami, przemocą, konfliktami, - tworzenie bezpiecznego środowiska w miejscu zamieszkania małoletnich.</p>
--	--	--	--	--	---

	<p>8. Prowadzenie nadzorów kuratorskich.</p> <p>9. Udzielanie wsparcia kobietom w ciąży poprzez usługę asystenta rodziny i inne działania.</p> <p>10. Działania podejmowane wobec rodzin zagrożonych kryzysem przez Ośrodki Wsparcia.</p>	<p>7. Liczba rodzinnych wywiadów środowiskowych – zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Liczba rodzin objęta monitoringiem po zakończeniu pracy asystenta rodziny lub po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.</p> <p>8. Ilość prowadzonych nadzorów w rodzinie.</p> <p>9. Ilość rodzin objęta wsparciem usługą.</p> <p>10. Ilość osób korzystających ze wsparcia Ośrodka. Realizacja projektów.</p>	<p>8. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej</p> <p>9. Ośrodek Pomocy Społecznej Poradnie</p> <p>10. Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie.</p>		
--	---	--	---	--	--

V. Działania wspierające adresowane do dzieci i młodzieży					
Obszary problemowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin Realizacji	Przewidywane efekty
-zagrożenie demoralizacją: -czynniki ryzyka: uzależnienia, zachowania agresywne, przemoc; - brak umiejętności organizacji czasu wolnego,	1. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego. 2. Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży. 3. Realizacja projektów socjalnych 4. Działania profilaktyczne i edukacyjne dla dzieci i młodzieży. 5. Realizacja projektu „I Ty też Możesz...” we współpracy z biblioteką.	1. Liczba miejsc w placówkach. Liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia. 2. Liczba dzieci biorących udział w koloniach, warsztatach. 3. Ilość zrealizowanych projektów. 4. Ilość uczestników, Ilość placówek biorących udział w działaniach., Liczba i rodzaj działań podejmowanych przez instytucje. 5. Liczba dzieci biorących udział w zajęciach bibliotecznych.	1. Centrum Usług Socjalnych 2. Centrum Usług Socjalnych, GKRPA, ZHP, Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie, MOKSiR Chrzanów, Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja 3. Ośrodek Pomocy Społecznej 4. Ośrodek Pomocy Społecznej. Placówki oświatowe (przedszkola, szkoły) 5. Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie.	2020-2022	- wsparcie ze strony otoczenia i instytucji dla dzieci i młodzieży, - urozmaicona oferta zajęć w czasie wolnym, -zapewnienie bezpiecznego wypoczynku dla dzieci i młodzieży, -wzrost świadomości przez dzieci i młodzież negatywnych zjawisk i ich konsekwencji

VI. Działania podnoszące kompetencje i profesjonalizm kadry zajmującej się pracą z rodziną					
Obszary problemowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin Realizacji	Przewidywane efekty
- zagrożenie wypaleniem zawodowym pracowników - niedostosowanie oferty kształcenia do wymogów pracy - brak nakładów na kształcenie i podnoszenie kwalifikacji pracowników	1. Zapewnienie pracownikom podejmującym działania na rzecz rodziny dostępu do szkoleń, superwizji. Podnoszenie kompetencji asystentów rodziny w Ośrodku Pomocy Społecznej. 2. Zapewnienie osobom bezpośrednio pracującym z dziećmi i młodzieżą dostępu do szkoleń.	1. Ilość zrealizowanych szkoleń, superwizji dla kadry Ośrodka Pomocy Społecznej 2, Ilość i rodzaj zrealizowanych szkoleń dla pracowników placówek oświatowych w zakresie wsparcia rodziny oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie 2. Placówki oświatowe	2020-2022	- zwiększenie skuteczności działań podejmowanych przez pracowników, - minimalizowanie ryzyka związanego z niewłaściwym doborem metod i technik pracy, -wzbogacenie doświadczenia, wiedzy i kwalifikacji pracowników, -poprawa jakości pracy, nabycie nowych kompetencji, - zminimalizowanie ryzyka wypalenia zawodowego

VII. Działania łączące aktywność różnych instytucji, podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz rodzin					
Obszary problemowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin realizacji	Przewidywane efekty
- bariery komunikacyjne, - niedostateczna wymiana informacji, - potrzeba spotkań, - potrzeba włączenia w działania większej liczby osób, instytucji	1. Organizacja spotkań „Dobre praktyki w obszarze współpracy instytucjonalnej i interdyscyplinarnej w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej”. 2. Organizowanie spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Chrzanów. 3. Organizowanie spotkań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie. 4. Organizacja Opłatka Maltańskiego w Chrzanowie 5. Organizacja Szlachetnej Paczki	1. Liczba spotkań. Ustalenia ze spotkań. 2. Liczba spotkań. Wnioski ze sprawozdania rocznego. 3. Liczba spotkań. Wnioski ze sprawozdania rocznego. 4. Ilość osób uczestniczących w opłatku. 5. Liczba osób/rodzin objęta wsparciem.	1. Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Chrzanowie, Ośrodek Pomocy Społecznej 2. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Chrzanów. 3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 4. Zakon Maltański, Ośrodek Pomocy Społecznej 5. Stowarzyszenie „Wiosna” Ośrodek Pomocy Społecznej	2020-2022	- wsparcie ze strony instytucji dla rodzin, - skuteczna baza instytucji wspierających rodziny, - rozwój współpracy, - tworzenie warunków do wzajemnego dialogu, - zwiększenie zaangażowania organizacji pozarządowych w realizację zadań na rzecz dziecka i rodziny